

Ankara Numune Hastanesi'nde Alman Bilim İnsanları ve Albert Eckstein*

German Scientists and Albert Eckstein at Ankara Numune Hospital

Zeynep YILDIZ ÖZLÜ**

Süleyman ÜNÜVAR***

Öz

Kurtuluş Savaşı tamamlandıktan sonra Mustafa Kemal Atatürk Türkiye'yi çağdaş medeniyetler seviyesine yükseltmek istemiştir. Toplumun ekonomik, kültürel ve sosyal alanda ilerleyebilmesinin ilk şartı ise sağlıklı bireylerin olmasıdır. Cumhuriyet kurulduktan sonra halka sağlık hizmeti vermek için eski Gureba Hastanesi Ankara Numune Hastanesi'ne dönüştürülmüştür. Ancak bu hastane için alanlarında uzman profesörlere ihtiyaç duyulmuştur. Anadolu uzun yıllar savaş halinde olduğu için nitelikli eleman sıkıntısı yaşanmıştır. Hükümet çözüm olarak Almanya'dan profesörleri Türkiye'ye davet etmiştir. Ankara Numune Hastanesi'nde Eduard Melchior, Alfred Marchionini, August Laqueur, Max Meyer, Ernst Magnus- Alsleben ve Albert Eckstein gibi önemli profesörler gelmiştir. Albert Eckstein, Ankara Numune Hastanesi'nde çocuk kliniğini kurmakla görevlendirilmiştir. Türk Pediatriisinin temelini atmıştır. Ülkedeki salgın hastalıkların ve çocuk ölümleri üzerine çalışmıştır. Eckstein, Türkiye'de kaldığı dönemlerde çocuk ölümleri büyük oranda azalmıştır. Anadolu'yu ve köylerini gezmiştir. Süt çocuğu ölümleri ve salgın hastalıklar hakkında incelemelerde bulunmuştur. Bu incelemelerini raporlaştırarak Sağlık Bakanlığına sunmuştur. Köylülere hastalıklarla mücadele yöntemlerini anlatmıştır. Türkiye'de önemli çocuk doktorlarının yetişmesini sağlamıştır. 1949 yılında Türkiye'den ayrılıp, Almanya geri dönmüş ve Hamburg Tıp Fakültesi Çocuk Kliniğinde göreve başlamıştır. Bu makale Ankara Numune Hastanesi'ne gelen Alman Bilim Adamlarının hem hastaneye hem de ülkenin sağlık politikasına katkıları anlatılmak istenmiştir. Özellikle çocuk doktoru Albert Eckstein'in Türkiye'deki çalışmaları, pediatri alanındaki başarıları dile getirilmiştir. Alman bilim insanlarının çalışmaları sayesinde önemli Türk doktorları yetişmiştir. Türk tıbbi çalışmalarından dolayı her zaman minnettar olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kelime bir Ankara Numune Hastanesi, Kelime iki Alman Bilim İnsanları, Kelime üç Albert Eckstein, Kelime dört Pediatri

Abstract

After the War of Independence was completed, Mustafa Kemal Atatürk wanted to raise Turkey to the level of modern civilizations. The first condition for the society to progress in the economic, cultural and social fields is to have healthy individuals. After the establishment of the Republic, the former Gureba Hospital was transformed into Ankara Numune Hospital to provide health services to the public. However, professors who are experts in their fields were needed for this hospital. Since Anatolia has been at war for many years, there has been a shortage of qualified personnel. The government invited professors from Germany to Turkey as a solution. Important professors such as Eduard Melchior, Alfred Marchionini, August Laqueur, Max Meyer, Ernst Magnus-Alsleben and Albert Eckstein came to Ankara Numune Hospital. Albert Eckstein was assigned to establish the pediatric clinic at Ankara Numune Hospital. He laid the foundation of Turkish Pediatrics. He worked on epidemic diseases and child deaths in the country. During Eckstein's stay in Turkey, child mortality has greatly decreased. He toured Anatolia and its villages. He made investigations about infant deaths and epidemic diseases. He reported these examinations and presented them to the Ministry of Health. He explained to the villagers the methods of combating diseases. He has enabled the training of important pediatricians in Turkey. He left Turkey in 1949, returned to Germany and started to work at the Hamburg Medical Faculty Pediatric Clinic. This article aims to explain the contributions of German Scientists who came to Ankara Numune Hospital to both the hospital and the country's health policy. Especially the studies of pediatrician Albert Eckstein in Turkey and his achievements in the field of pediatrics were mentioned. Thanks to the work of German scientists, important Turkish doctors have been trained. Turkish medicine has always been grateful for his work.

Keywords: Keyword a Ankara Numune Hospital, Keyword b German Scientists, Keyword c Albert Eckstein, Keyword e Pediatrics

* Bu makale "Yabancı Uzmanların Türkiye'nin Çalışma Hayatındaki Yeri ve Önemi (1930-1945)" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

** Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi, zynpyldz27@outlook.com / ORCID: [0009-0003-6156-1928](https://orcid.org/0009-0003-6156-1928)

*** Dr. Öğrt. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, unuvar@gantep.edu.tr / ORCID: [0000-0003-0213-3483](https://orcid.org/0000-0003-0213-3483)

Extended Summary

The Republic of Turkey is a state built on the Ottoman Empire. The first aim of the state was to modernize and develop the old institutions left from the Ottoman Empire. In this target, the health of the society was prioritized first. Because a healthy society would catch up with the era by making important strides in the economic and cultural field. For this reason, Numune Hospital was opened in Ankara in 1924. After the establishment of the Republic, one of the biggest problems of the country has been qualified personnel who are experts in their fields. Because Anatolia has struggled with wars for many years, and this has caused many people to lose their lives, including qualified people. Professors were needed for Ankara Numune Hospital. Philipp Schwartz, President of the German Scientists Assistance Society abroad, was contacted to bring German scientists to Turkey. Minister of Health Refik Saydam requested that German Professors be brought to Ankara Numune Hospital. As a result of the interviews, German professors who will be the founders of many departments came to Ankara Numune Hospital. Incoming German doctors ensured the establishment of clinics in their own branches. They did Eduard Melchior: Director of the Department of Surgery, Alfred Marchionini: director of the dermatology clinic, August Laqueur: director of physical therapist, Max Meyer: head of the department of ear nose and throat, Ernst Magnus-Alsleben: head of internal medicine department, Albert Eckstein: Head of the pediatrics department. Thanks to these German professors, Ankara Numune Hospital has become the largest hospital in the country.

Among them was a doctor who touched the hearts of the Turkish people: Albert Eckstein. Born in 1891 in the city of Ulm. He graduated from the Freiburg/Breisgau Medical School in 1914. He participated in World War I as an officer. After the war Prof. He worked as an assistant at the Institute of Physiology alongside Kries. In 1925, he became an associate professor at the Düsseldorf Medical Academy, a professor in 1926, and an ordinary professor in 1932. He was a professor at the Pediatric Clinic at the Medical Academy of Düsseldorf. He was fired because of his Jewish descent. He came to Turkey in 1935 and was appointed as a professor to the Children's Department of Ankara Numune Hospital. Albert Eckstein made important studies on child health during his stay in Turkey. He visited Anatolia village by village, examining child deaths and epidemic diseases. He told the Turkish people about the methods of combating this epidemic disease. He reported his observations during these trips and presented them to the interested parties. He told the newspapers about his investigations. He explained the cases he encountered as an example to his students. He was a well-liked teacher by his students. He helped train important doctors such as İhsan Doğramacı, Bahtiyar Demirağ and Sabiha Cura. Thanks to his work, there has been a great reduction in diseases such as child mortality, noma, tuberculosis, malaria, trachoma. Albert Eckstein laid the foundation of Turkish pediatrics. His reputation became so widespread that the clinic continued to overflow with each passing day. Especially the Germans working in Turkey were showing the children of consulate employees to him. Eckstein loved Anatolia and its people very much. He traveled every inch of the country, from village to village, treating children. He toured Anatolia with his wife Erna Eckstein and his assistant Selahattin Tekand. His humble demeanor made the Turkish people embrace him. He organized the first Turkish Pediatrics Congress in Ankara in 1938. He wrote the first two books on pediatrics in Turkey, titled "Population Politics and Normal Turkish Breast Children".

He enabled the establishment of the pediatric department of Ankara Medical Faculty in 1945. It provided the training of important pediatricians in Turkey. In 1949 he went to Hamburg Medical School. Hundreds of people gathered at the station to bid farewell to Eckstein and his family. He died a few months later. Turkish Pediatrics and Ankara Medical Faculty Department of Pediatrics achieved significant success thanks to Albert Eckstein's

devoted efforts. We can summarize the purpose of this article under two headings. First of all, it is the development and renewal of a newly established state in the field of health. Secondly, the contributions of German scientists in the field of health of our country were tried to be revealed. Turkey has found a solution to the problem of qualified personnel in the field of health, especially by inviting these important scientists who were dismissed as a result of Germany's Nazi pressure to our country. These German scientists opened clinics and treated thousands of patients. They have trained important doctors who will benefit our country. In many fields in the field of health, they have laid the foundations in our country and ensured the awareness of the public. In this article, the archive of the Republic of Turkey has been scanned. Foreign memoirs were studied. Books and articles were used. We wanted to reveal what these German scientists and especially Albert Eckstein did for our country. Eckstein revealed the demographic structure of Turkey by examining the birth and death of women and children.

Giriş

Her canlının sağlıklı yaşama hakkı vardır. Bu hak devletlerin temel görevleri ve değerleri arasına girmiştir. Birçok uluslararası anlaşmalarda en temel insan hakkı sağlıklı yaşam olarak tanımlanmıştır. İnsanların sağlığının korunması, hastalıkların tedavi edilmesi devletlerin sorumlulukları arasında yer almıştır. (İleri, Seçer, Ertaş, 2016, s.167) Osmanlı Devleti döneminde sağlık hizmetleri genel olarak devlet, vakıf ve özel kişiler aracılığıyla yapılmıştır. Hükümet tarafından yapılan sağlık hizmetleri ise saray ve orduya yönelik olmuştur. Halka ise genel olarak maaş karşılığı serbest çalışan doktorlar hizmet vermiştir. Fatih Sultan Mehmet döneminde Hekimbaşılık Kurumu oluşturulmuştur. Bu kurum önceleri sadece padişahın ve saray çevresinin sağlık işleri ile ilgilenmiştir. Devletin zamanla büyümesiyle sağlık işlerinin yürütüldüğü bir kuruma dönüşmüştür. Tanzimat'tan sonra Hekimbaşılık Kurumu kaldırılmış yerine 1850 yılında Tıbbiye Nezareti kurulmuştur. 1862 yılında hekimlik uygulaması için yasa çıkarılmıştır. 1870 yılında ise Sivil Tıp İşleri Bakanlığı kurulmuştur. Bu bakanlık hekimlerin ataması, muayenelerin açılması, bulaşıcı hastalıklarla mücadele gibi görevleri vardır. 1914 yılından itibaren Dâhiliye Nezaretine (İç İşleri Bakanlığı) bağlı Sıhhiye Müdüriyet-i Umumiyesin de hizmete devam etmiştir. Böylece sağlık konusu devletin görevi haline gelmiştir. TBMM açıldıktan sonra oluşturulan hükümette Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı kurulmuş ve sağlık alanında önemli hizmetlerde bulunmuştur. (Kökcü, 2014, s.99; Gürsel, 1998, s.3-27).

Cumhuriyet Dönemi Sağlık Politikası

Mustafa Kemal Atatürk, Türk halkını çağdaş medeniyetler seviyesine ulaştırmak istemiştir. Bu ideoloji sağlık alanında yapılan çalışmalarını da etkilemiştir. Sağlık hizmetleri, uzun süren savaşlar sonucunda toplumun geleceği ve refahı için bir araç olarak görülmüştür. Mustafa Kemal Atatürk 1924 yılında TBMM'de yaptığı konuşmasında;

Nüfusumuzun muhafaza ve tezyidi gayesini ehemmiyetle nazarı dikkate vazederim. Sıhhati umumiye için esaslı olarak derpiş edilen tedabir aled devam ikmal ve tevsi olunmaktadır. Feyyaz ve velüd olan Türk Milleti mütemudi fenni takayüdatı sıhhiyeye mazhar olunca Türk Vatanının süratle dolduracak ve şenlendirecek kuvvette olduğuna kimsenin şüphesi yoktur.

diyerek sağlık hakkında düşüncelerini ortaya koymuştur. (Karataş, 2021,s.264)

Cumhuriyet ilan edildikten sonra Sağlık Bakanı olarak Dr. Refik Saydam atanmıştır. Saydam, ülkenin sağlık hizmetlerinin kuruluşunda ve gelişmesinde büyük katkı sunmuştur. Türkiye'de sosyal devlet anlayışına uygun sağlık hizmetleri açmış ve ileriki dönemlerde sağlık hizmetlerinin temelini oluşturmasını sağlamıştır. (İleri, vd.,2016, s.179) Özellikle bu

dönemde sıtma, frengi ve verem gibi hastalıklar çocuk olmak üzere birçok vatandaşın ölümüne sebep olmuştur. Salgın hastalıkların yayılmasıyla halk, ziraat ve zanaatla uğraşamaz hale gelmiştir. Cumhuriyet hükümetinin de amacı, öncelikle sağlıklı insan yetiştirmek olmuştur. Hükümet, bu salgın hastalıkların önüne geçmek için ilaçları temin etmek ve halka ulaştırmaya çalışmıştır. Sağlık alanında özellikle;

- Sağlık kurumlarının iyileştirilmesi
- Çocuk ölümlerinin azaltılması,
- Sağlık personel sayılarının artırılması
- Salgın hastalıklarla mücadele gibi çalışmalara öncelik verilmiştir.

Doktor ihtiyacını karşılamak amacıyla tıp okulları ve yurtları açılmıştır. Doğu illerinde doktor göndermek için de “Zorunlu Hizmet Yasası” çıkarılmıştır. (Özpekcan, 1999, s.98-99)

Atatürk, “Türk vatandaşının sağlığı ve sağlamlığı, her zaman üzerinde durulacak ulusal sorunumuzdur.” diyerek sağlık konusunu milli bir mesele olarak görmüştür. (Akar,2008,s.38) Bu yüzden Türkiye Cumhuriyeti sağlığının anayasası olan “Umumi Hıfzısıhha Kanunu” yürürlüğe girmiştir. Bu kanun 309 maddeden oluşmuştur. Bu kanunla sağlık hizmetlerini vatandaşa ulaştırmak hükümetin ilk görevlerinden biri olarak görülmüştür. Özel sağlık sektörünü de geliştirmek için de Özel Hastaneler Kanunu çıkarılmıştır. Ayrıca doktor ve hemşire yetiştirmeye özen gösterilmiştir. Hıfzısıhha Enstitüsü 1928 yılında kurulmuştur. Bu enstitü özellikle salgın hastalıkların aşılarını üretmiş ve hastalıkların önlenmesi için çalışmalar yapmıştır. Ankara başta olmak üzere Diyarbakır Erzurum, İstanbul, Sivas gibi şehirlerde Numune Hastaneleri açılmıştır. (Karataş, 2021,s.269)

Ankara Numune Hastanesi'nin Kuruluşu

Ankara Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti olarak seçilmişti. Ankara'nın bilim ve kültür merkezi haline gelmesi Türkiye'de çağdaşlaşmayı temsil edecekti.(Sarioğlu, 2001, s.26-31) Cumhuriyet'in ilk yıllarında doktor ve sağlık çalışanı yetersizliği yaşanmıştır. Ülke nüfusu savaştan yeni çıktığı için azdı ve çocuk ölüm hızı ise yüksekti. İlerleyen yıllarda verem, frengi, sıtma ve trahom gibi salgın hastalıklarda ülkede yayılmaya başladı. Şehir merkezleri ve taşrada hastane ve sağlık merkezleri yeterli değildi. Bu sebeplerden dolayı 1924 yılında Ankara'da Numune Hastanesi açılmıştır.(Nesipoğlu, 2018, s.171) Bu hastane, 1881 yılında II. Abdülhamit döneminde Cebeci Namazgâh tepesinde kurulan 100 yataklı Gureba Hastanesi üzerine inşa edilmiştir. (Arda, Kurtuğlu, 2021, s.205)

Gureba Hastanesi, Milli Mücadele döneminde Merkez Mülkiye Hastanesi ismini almış ve askeri hastane olarak kullanılmıştır. O dönemde dâhiliye, asabiye, göz hastalıkları bölümlerinde hizmet vermiştir. 1 Mayıs 1924 tarihinden itibaren Ankara Numune Hastanesi adıyla hizmet vermeye başladı. Kurulduktan itibaren merkez, taşra ve hariciye adlarında 3 bölümden oluşan binalarda sağlık hizmetini vermeye başladı. Mevcut binalar onarıldı. Şartların düzenlenmesi ve modernleştirilmesi, hastaneye yeni binalar yapıldı. Ameliyathanedeki yatak takımları, zemini, tavanı tamamen yenilenerek değiştirildi.

Sağlık Bakanı Refik Saydam, Numune hastanesine kendi adıyla bir bina da yaptırmıştır. Bu bina tamamlandıktan sonra resmi törenle açılışı gerçekleşmiştir. Saydam, törende davetlilere yaptığı konuşmasında

Malum olduğu üzere Numune Hastanesi 1339 senesine kadar Ankara Guraba Hastanesi ismini taşıyor, Vilayet İdare-i Hususiyesi tarafından idare ediliyordu. Sıhhiye Vekâletimiz merkez hükümette mükemmel bir hastanenin lüzumu hissederek derhal Numune Hastanesi unvanıyla kendi emirlerine aldı. Ve her hususta tekmilini temin için hiç bir fedakârlıktan çekinmeyerek noksanlarını ikmale uğraşmıştır. Sıhhiye Vekilimizin ciddi bir surette meşgul olduğu bu müessese bugün merkez hükümete layık ve asrın mütakâmil tesisat-ı fenniyesine haiz bir hastane haline gelmiştir. Vekâlet bu üç sene zarfında eski üç pavyonun ıslahından maada elli yataklı bir pavyon, çamaşır temizleme

dairesi, sıhhi bir mutbah, otopsi dairesi, dezenfeksiyon dairesi ve röntgen tesisatı vesaire yaptırmıştır. Bundan maada hastanenin arazisi gayet güzel bir duvarla tahdit edilmiştir.... diyerek yeni binayı tanıtmıştır. (Altay, 2015, s.116-119)

Ankara'nın nüfusunun artmasıyla birlikte Numune Hastanesine olan ihtiyaç zamanla artınca yeni yapılar ve yeni odalar inşa edilmesi kararlaştırıldı. Sağlık Bakanı Refik Saydam, Ankara'nın İmar Müdürlüğünde çalışan mimar Robert Oerley'i görevlendirdi. (C.A.506.42778.193037.46.) Hastanenin planı Almanya'nın Mannheim kentindeki Taeresien Krankenhaus'tan alınmıştır. Hastanenin yeni odaları ve bölümü yüz yatak arttırılmıştır. Dönemin en büyük hastanesi haline gelmiştir. (<https://www.goethe.de/ins/tr/ank/prj/urs/trindex.htm>,27.02.2023) Oerley'in Ankara Numune Hastanesi'ne yaptığı bu yeni binaya İsmet Paşa binası adı verilmiştir. (Altay, 2015, s.122)

Yıllar geçtikçe, Numune hastanesinin bina ve odaları hastaların ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kaldı. Yeni odalar ve bina yapımı devam etti. 1928 yılında hastanenin bazı bölümleri yıkıldı. Yeniden yapılması için de Redlih ve Berger İnşaat Şirketi ile anlaşmaya varıldı. (C.A 30.18.1.2.,01.05.05.) Bu binanın yapılmasında müteahhitliğini de Vehbi Koç yapmıştır. Koç binanın beton işleri bittikten sonra boya, elektrik, su ve asansör gibi işlerin yapılmasını sağladı.(Koç, 1973, s.51-53)

Ankara Numune Hastanesinin ihtiyaç dâhilinde onarım ve yenilenme çalışmaları devam etmiştir. 1945 yılında Ankara Tıp Fakültesi'ne dönüşmüştür. (Widmann, 2010, s. 78-80)

Ankara Numune Hastanesine Gelen Alman Bilim İnsanları

Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı Devleti mirası üzerine kurulmuş bir devlettir. Devleti yönetenlerin ilk görevi de Osmanlı Devleti'nden kalan sağlık sistemi başta olmak üzere birçok kurumun geliştirilmesi ve modernleşmesini sağlamaktır. (Yaşar,2015,s.135) Mustafa Kemal Atatürk, ülkeyi kalkındırmak amacıyla en kısa zamanda çalışmaların başlamasını istemiştir. Üst üste yapılan savaşlar, kıtlık ve yoksulluk çeşitli hastalıkları da beraberinde getirmiştir. Bu hastalıklar, Cumhuriyet'in ilk yıllarında da devam etmiştir. Türk doktorlar sayıca yeterli olmadığı gibi alanında uzman hekimler de yok denecek kadar azdı. Ülkede alanlarında uzman hekimlere ihtiyaç duyuldu. Hükümet, hem bu ihtiyacın kısa sürede giderilmesi hem de Türk doktorlarını yetiştirmeleri amacıyla önemli bilim insanlarını ülkemize davet etmiştir. II. Dünya Savaşı öncesi Almanya'da Adolf Hitler 1933 yılında Devlet memurları ile ilgili bir kanun çıkarmıştır. Bu kanunda Ari ırktan olmayan, Yahudi kökenli memurların çoğu görevlerinden alınmıştır. (Grothusen, 1987, s.33) Türkiye, bu durumu nitelikli eleman ihtiyacının olduğu dönemde lehine çevirmeyi başarmıştır. Alanında başarılar imza atmış birçok Alman bilim insanını ülkemize getirerek çalışmalarını sağlamıştır. (Çam, 2012, s.20)

Türkiye'ye Alman bilim insanlarının getirilmesi için yurt dışındaki Alman Bilim Adamları Yardımlaşma Cemiyeti Başkanı Philipp Schwartz ile iletişime geçilmiştir. (Schwartz, 2003, s.40) Sağlık Bakanı Refik Saydam Ankara Numune Hastanesi'ne Alman Profesörlerin getirilmesini istemiştir. Yapılan görüşmeler sonucunda birçok bölümün kuruculuğunu yapacak profesörler Ankara Numune Hastanesi'ne gelmişlerdir.(Taşdemirci, 1999, s.892.)

Ankara Numune Hastanesine gelen Alman Bilim İnsanları şunlardır:

Eduard Melchior: 1883 yılında dünyaya geldi. Breslau'da Wenzel- Hancke Hastanesi'nde çalışmaktaydı. Ari ırktan olmadığı için Almanya'da çalışması zorlaştı. (Widmann, 2010, s. 248)

1936 yılında Ankara Numune Hastanesi'nde Cerrahi Bölümü yöneticisi olarak görevlendirildi. (C.A.30.18.1.2-95.60.12.) Melchior, Türkiye'yi ikinci vatanı olarak

görmüştür. Bu yüzden çalışma süresi bittikçe bakanlık tarafından uzatılmıştır. (C.A.30.18.1.2-106.77.18.) Türkiye, Melchior'un çalıştığı dönemlerde kendisine bazı kolaylıklar sağlamıştır. Maaşının bir bölümünü ülkesine göndermesine izin vermiştir. (C.A.30.18.1.2-91.63.5.) Melchior, kısa zamanda Türkçe'yi öğrenmiştir. Öğrencisi Nezihe Yener'le yetiştirip birlikte çeşitli çalışmalar yapmıştır. (Melchior, Yener, 1943,s.2918) 1945 yılında emekliye ayrılarak Almanya'ya dönmüştür. (Wıdmann, 2010, s. 249)

Alfred Marchionini: 1899 yılında Königsberg'de doğdu. 1922 yılında Freiburg İm Breisgau Üniversitesi'nde doktora eğitimini tamamladı. 1924-1938 yılları arasında aynı üniversitenin cilt kliniğinde görev yaptı. 1938-1949 yılları arasında ise, Türkiye'de çalıştı. Ankara Numune Hastanesi'nde dermatoloji kliniği kürsüsünün yöneticiliğini yaptı. (Falco, 2005, s.715) Türkiye'ye geldiğinde dermatoloji bölümü küçük ve gelişmemişti. Marchioni, klinikte yaptığı çalışmalarla büyük bir enstitü haline getirmişti. Marchioni'nin kısa sürede ünü tüm Türkiye'de duyuldu. Hasta sayısı yılda 24.000 kadar ulaştı. Şahsi laboratuvarı olmamasına rağmen dermatoloji alanında önemli çalışmalara imza attı.(Köşlü, Ekmekçi, 2005, s.144)

1945 yılında Ankara Tıp Fakültesi'nin açılmasıyla burada çalışmaya başladı.(C.A.30.18.1.2-109.58.7.) Türkiye'de Lütfi Tat, Şadan Talat Ural, Kemal Turgut gibi ünlü dermatologların yetişmesini sağladı. Bunun yanında onlarca öğrenci yetiştirdi. (Wıdmann, 2010, s. 251) 1949 yılında Almanya'ya geri döndü. 1965 yılında lösemi hastalığı sonucu vefat etti. Marchionini'nin 1938 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün hastalığı ilerlemesi sonucu onu tedavi eden doktorlar arasında da yer almıştır. Bunun dışında bürokratlar ve konsolosluk üyelerinin doktorluğunu da üstlenmiştir. (Çelikbudak, 2016, s. 338)

August Laqueur: Berlin Virchow Hastanesi'nde fizyoterapist olarak çalışmaktaydı. (Wıdmann, 2010, s.252) 1935 yılında Ankara Numune Hastanesi'nde fizik tedavi uzmanı olarak görevlendirildi. Çalışma süresi bittikçe diğer bilim insanları gibi sözleşmesi uzatıldı.(C.A.30.18.1.2-101.35.2.) Ankara Tıp Fakültesi'nin açılmasıyla orada çalışmaya başladı. Ve yüzlerce öğrencinin yetişmesine katkı sağladı. Emekli olduktan sonra da Türkiye'yi terk etmedi. 1954 yılında Ankara'da vefat etti. (Wıdmann, 2010,s.252)

Max Meyer: Würzburg Üniversitesi'nde Kulak-Burun-Boğaz uzmanı olarak görev yapmaktaydı. Yahudi olduğu gerekçesiyle Almanya'dan ayrıldı. Ankara Numune Hastanesi'nde 5 yıl süreyle çalıştı. Numune Hastanesi'nde Kulak Burun- Boğaz kürsüsünün başkanlığını yaptı. 1939 yılında Türkiye'den ayrıldı. Würzburg Üniversitesi'nin rektörü olarak atandı. Bu üniversitede çalışırken de Türk öğrencilerini unutmadı. Onları çalıştığı üniversiteye yerleştirdi. Geçirdiği trafik kazası sonucu vefat etti. (Wıdmann, 2010,s.252; C.A.501.32162.127627.3.)

Ernst Magnus- Alsleben: 1879 yılında Berlin'de dünyaya geldi. 1903 yılında Strasbourg Üniversitesi'nde doktora yaptı. Würzburg Üniversitesi'nde dâhiliye (iç hastalıkları) profesörü olarak çalıştı. (Curriculum Vitae, Prof. Dr. E. Magnus-Alsleben, <https://historischesarchiv.dgk.org › files › 2015/04,27.02.2023.>) 1935 yılında Ankara Numune Hastanesi'nde dâhiliye bölümü profesörü olarak görev yaptı. Yahudilere yapılan baskılar sonucu ruhsal bunalımlar yaşadı ve Türkiye'ye geldikten 1 yıl sonra öldü. (Wıdmann, 2010,s.252)

Ankara Numune Hastanesi'nde Başarılı Çocuk Doktoru Albert Eckstein

9 Şubat 1891 yılında Ulm şehrinde doğdu. Çocukluğunu burada geçirdi. 1914 yılında Freiburg/Breisgau Tıp Fakültesinden mezun oldu. I. Dünya Savaşı'na subay olarak katıldı. Savaşta gösterdiği başarıları sonucunda Eisernes Kreut Demir Haç Madalyası ödülünü aldı. Savaştan sonra Freiburg'da Prof. Kries'in yanında Fizyoloji Enstitüsü'nde asistan olarak çalıştı. 1920 yılında dönemin ünlü pediatri Carl T. Noeggerath'ın asistanı olarak üniversitenin

çocuk hastanesi bölümüne gönderildi. Freiburg'da yaptığı ilk çalışması olan “süt çocuklarında uyuşturucu ilaçların teneffüs sistemine tesiri” yayınladı. 1923 yılında farelerin büyümesinde doğal ve yapay ışıkların etkisi üzerine yaptığı çalışmasıyla öğretim üyeliğine atandı. 1925 yılında Düsseldorf Tıp Akademisinde doçent, 1926 yılında ise profesör, 1932 yılında ordinaryüs profesörlüğe yükseldi.

Düsseldorf Tıp Fakültesi çocuk hastanesi başhekimisi Arthur Schlossman'ın kızı ve pediatri olan Erna Schlossman ile evlendi. Düsseldorf Tıp Fakültesi'nde ilk yıllarda “Prematüre çocukların fizyolojisi”, “Çiçek aşısından sonra görülen ansefalit”, “Çocuklarda ansefalit”, “Çocuk hastanelerinin kuruluşları” konularında çalışmalar yaptı. Bu çalışmalarını büyük beğeni aldı. Albert Eckstein, (*Ek:A*) bu başarıları sonucu Almanya Sağlık İstişare Heyeti üyeliğine seçildi. 1929 yılında çiçek epidemisini incelemek üzere Hollanda'ya gitti. Eckstein, alanında yapılan bilimsel çalışmaları yakından takip ediyordu. Arjantin, Brezilya, Güney Amerika ve Uruguay gibi farklı ülkelerdeki konferanslara katıldı.

Hitler hükümeti Ari ırkından olmayan memurların görevden ayrılmasını istemişti. 1 Temmuz 1935 yılında kliniğindeyken “Kişiye özel Prof. Albert Eckstein” yazılı bir mektup aldı. “Reich adına, Sizi, 12 Haziran 1935 tarihli emirlere göre, Haziran 1935 sonunda Prusya Devleti hizmetinden çıkartıyorum. Adolf Hitler Hermann Göring” (Reisman, 2011, s.171; The Pioneers Of Pediatric Medicine, Albert Eckstein, 1994, s.303; Akar, 1995, s. 7-10.) Eckstein, gelen mektup üzerine Almanya'dan ayrılmaya karar verdi. İskoçya'dan, Fransa'dan ve Amerika'dan iş teklifleri aldı. Bu teklifleri düşündüğü sırada 1935 yılı Ağustos aylarında Alman Dış İşleri Bakanlığı'ndan bir mektup aldı. Ankara'da Sağlık Bakanlığına bağlı Numune Hastanesi'nde Alman profesörlere ihtiyaç olduğu yazıyordu. Ayrıca bu görevi kabul edip Türkiye'ye gitmesinin Almanya'nın çıkarları açısından da iyi olacağını ifade ediyordu. Albert Eckstein, kararını verdi ve Ankara Numune Hastanesi'nde çalışmak için Türkiye'ye gidecekti. (Çelikbudak, 2016, s. 332)

Eckstein, Eylül 1935 yılında Ankara'ya geldi. Kendisini genç bir doktor karşıladı. Refik Saydam'la görüşmek üzere Sağlık Bakanlığına gitti. Refik Saydam konuşmasında; Ankara Numune Hastanesi için Alman profesörlere ihtiyaç olduğunu bu meseleyi Dr. Philipp Schwartz ile görüştüğünü, bu profesörler sayesinde gelecekte Ankara Tıp Fakültesi açılmak istendiğini söyledi. Ayrıca devletin ilk hedefinin halkın sağlığını korumak olduğunu bu nedenle uzman doktorlara ihtiyaç olduğunu ve Numune Hastanesi çocuk kliniğinde sizi görmek isteriz diye de ekledi. Refik Saydam, Ankara Numune Hastanesi görevine ilaveten Türkiye'de çocuk sağlığı ve hastalıkları konusunda Anadolu'yu gezip incelemeler yapıp bunu bir rapor halinde bakanlığa sunmasını istedi. Bu rapor ve araştırmalar Türkiye nüfusunun önemli bir kesiminin sağlık ve demografi istatistiklerinin yapılması açısından önemli bir adımdı. Eckstein, 4 Ekim 1935 yılında resmen göreve başladı. İlk asistanı ise Dr. Selahattin Tekand oldu. Ankara'da bulunduğu ilk yıllar kendisine bir söz verdi. Geçmişini unutacak ve yeni bir yaşama başlayacaktı. (Akar, 2008,s.35-53; Reisman, 2011, s.172.)

Eckstein, Türkiye'nin birçok noktasında pediatri klinikleri açtı. Çocuk hastalıkları üzerine incelemelerde bulundu. Pediatri konusunda Türkiye'nin müfredatını tamamen değiştirerek günümüzdeki halini tasarladı. Eckstein, modern pediatriinin mimarıdır. Türkiye'de bulunduğu dönemlerde çocuklarda görülen noma hastalığı üzerine çalışmalar yaptı. Bu hastalığın tamamen ülke de bitmesini sağladı. Modern kamu sağlığı kavramlarını ve yöntemlerini başlattı. (Reisman, 2011, s.171.)

Ünü o kadar yaygınlaştı ki klinik her geçen gün dolup taşmaya devam etti. Özellikle Türkiye'de görev yapan Almanlar, konsolos çalışanlarının çocuklarını ona gösteriyorlardı. Dönemin Tarım Bakanı Şakir Kesebir'in kızı hastalanınca. Eckstein'in muayene etmesi istenir. Doktorlar kıza Akciğer zarı iltihabı teşhisi koymuşlardır. Ancak Kesebir'in kızı

Viyana’da bir hastanede yatmaktadır. Doktor Eckstein’in Avusturya’ya gitmesi çok tehlikeli olduğu için Mustafa Kemal, özel izin olarak Avusturya’ya gönderir. Kız ameliyat eder ve düzeler. Eckstein, meslektaşlarının kafalarının çok karışık olduğunu hepsinin Hitler’den kaçmak istediğini söyler. Bu olay onun alanında ne kadar başarılı bir doktor olduğunu herkese gösterir. Bunun yanında meslektaşlarının durumuna da çok üzülmüştür.

Eckstein, Anadolu’yu, insanını çok sevdi. Ülkeyi karış karış, köy köy dolaşarak çocukları tedavi etti. Anadolu’yu eşi Erna Eckstein ve asistanı Selahattin Tekand ile gezdi. Onun alçak gönüllü tavırları Türk halkının onu bağrına basmasını sağladı. Köyleri gezerken geniş çapta incelemelerde bulundu. Fotoğraflar çekti. Bolu’nun Mengen köyünde çektiği bir fotoğraf 1942 yılında 10 liralık banknotun arkasında köylü kadınları olarak yer almıştır. Bu banknotlar Alman banknot matbaasında basıldı. (Ek:B) Hatta Eckstein çektiği büyük beyaz siyah fotoğraf 1939 yılında New York Fuarı’nda Türkiye’ye ayrılan bölümde yer almıştır. (Ek:C)(Çelikbudak, 2016, s. 334-336)

Eckstein, incelemeleri raporlaştırmıştır. Bu incelemelerini bilimsel çalışmalarda ve gazetelerde yayınladı. 1937 yılında Ulus gazetesinin yayınladığı habere göre Eckstein 60 Türk köyünü gezdi. Köydeki sağlık, koşulları, gıda malzemeleri, içecekleri, çocuk ölümleri, köyün temizliği ile ilgili detaylı incelemelerde bulundu. Özellikle o dönem yaygın olarak görülen trahom hastalığı ve ishale başa çıkma yöntemlerini köylülere anlattı. Cilt hastalıkları ile ilgili 19 köy ve 6 şehirde 1528 çocuk üzerinde incelemelerde bulundu. Çocukların %9.39’unun tüberküloz mikrobuna yakalandığını tespit etti. Çocuk ölümlerini incelemeye önce 8000 kadın üzerinde istatistik tetkikler yaptı. Kadınların yaşları kaç doğum yaptıkları kaç çocuğunun öldüğünü tablo şeklinde raporuna ekledi. Türkiye’de süt çocuğu ölümlerinin engellenmesi ve çocuk bakımıyla ilgilenen sosyal yardım kuruluşlarının kurulmasında görevlendirilmişti. Süt çocuklarının hangi yaşlarda öldüğü, ölüm sebepleri, annelerinin yaşları gibi elde bir belge bulunmuyordu. Eckstein, köyleri gezdiği incelemelerle kendisi bir istatistik tablo oluşturdu. İncelemelerine Ankara’da kliniğinde çalıştığı dönemdeki hastaları da ekledi.

Tablo 1: Eckstein’in kadın yaşları ve çocuk ölümlerini gösterir tablo

Yaş	18-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-...		
Çocuklar	D-	Ö-	K	D-	Ö-	K	D-	Ö-	K	D-	Ö-	K	D-	Ö-	K	D-	Ö-	K
Köyler	2.1	0.4	1.7	3.3	0.9	2.4	4.4	1.3	3.1	5.4	1.8	3.6	6.0	1.8	3.6	6.8	3.1	3.7
Ankara basit tabaka	1.7	0.3	1.4	2.8	0.8	2.0	4.1		1.3	4.6	1.9	2.7	5.5	2.5	3.0	6.9	3.2	3.7
Ankara münevver tabaka	1.5	0.2	1.3	2.1	0.3	1.8	2.4	0.3	1.8	2.9	0.6	2.3	3.3	0.8	2.5	3.5	1.0	2.5

D:Doğum **Ö:** Ölüm **K:** Kalan

Tablodan da anlaşıldığı üzere kadınların yaşı arttıkça çocuk ölümlerinde de artış görünmektedir. Eckstein, 13 şehirde kadınlar ve çocuklar üzerine incelemeler yapmış ve bu incelemelerde sonuçların birbirine çok benzediğini ifade etmiştir. Bu benzerlik en fazla genç yaştaki kadınlarda görünmektedir. Benzerliklerin olması yapılan incelemelerin doğruluğunu da ortaya koymuştur. Ankara’daki incelemeler 2811 kadın üzerinde yapılmıştır. Bu kadınlardan 2196 kişisi gelir düzeyi düşük, 614 kişisi ise aydın denilen sınıfa dâhildir. (Ulus Gazetesi, 9.11.1937, s.5.) Eckstein’in bu çalışmaları sonuç vermiştir. Özellikle süt çocuklarının ölüm oranları her geçen gün azalmaya başlamıştır. Bu haberi Ulus gazetesi ilk sayfada Eckstein sözüyle yayınlamıştır. “Süt çocuğu ölümünün azlığından dolayı memleketi

tebrik ederim. Dr. Eckstein” (Ek:D) Mustafa Kemal Atatürk, milli kalkınmanın gerçekleşebilmesi için köyün ve köylünün kalkınmasına önem vermiştir. Türk köylerin de zamanla ölümlerin ve hastalıkların azalması Türk köylüsünün okuma yazma faaliyetlerine yönelmesine sebep olmuştur. (Ulus Gazetesi, 8.11.1937, s.1.) Onun çalışmaları sonucu çocuk ölümleri %33’ten %12’ye kadar düştü. (Wıdmann, 2010,s.252)

Eckstein, asistanı ve genç doktorlardan Selahaddin Bey köyler üzerine incelemeler yapmış, Yaklaşık 3.000.000 nüfusluk geniş bir saha da çalışarak incelemelerde bulunmuşlardır. Asistanı Selahattin ile birlikte Isparta, Burdur, Antalya, Denizli, Muğla, Aydın, İzmir, Manisa, Balıkesir, Bursa, Kocaeli, Bolu, Yozgat, Çorum, Samsun, Amasya, Sivas, Seyhan(Adana), İçel(Mersin), Gaziantep, Niğde, Kayseri, Konya, Afyonkarahisar, Eskişehir gibi şehirlerin ilçe ve köylerini gezip incelemiştir. (Akar, 2008,s.54-79) Gezilerinde trahom, sıtma, verem, noma¹ gibi hastalıklarla mücadele etmiştir. Anadolu’ya yaptığı geziler sırasında en ağır koşullara bile olumlu yaklaşmıştır. En zorlu yerlere bile gitmekten çekinmemiştir. Köylülerle yakınlık kurmuş, şakalaşmış ve yaptıkları yemekleri yemiştir. Köylülerin, mekânların, doğa manzaralarının fotoğraflarını büyük heyecanla çekmiştir. Bugün fotoğraflar Alman Arkeoloji Enstitüsü’nde sergilenmektedir. (Reisman, 2011, s.176.)

Türkiye’de kaldığı dönemlerde birbirinden değerli kişilerin yetişmesini sağladı. İhsan Doğramacı, Bahtiyar Demirağ, Sabiha Cura öğrencilerinden bazılarıdır. Öğrencileri tarafından çok sevilen bir hocaydı. Yaptığı araştırmaları, gördüklerini öğrencileriyle paylaşırdı. Konferanslar düzenleyerek öğrencileri de halkı da hastalıklar hakkında bilgilendirmeye çalışırdı. (Wıdmann, 2010, s.250)

Öğrencisi İhsan Doğramacı, hocası ile Anadolu’nun köylerini gezme ve onu yakından tanıma fırsatı buldu. Doğramacı, Eckstein’in kişiliği ve yaptığı çalışmalarla ilgili şu sözleri söylemiştir.

Profesör Eckstein’i ilk defa 1938 yazında Manisa’da tanıdım. Ege bölgesinin köy çocuklarını tıbbi ve içtimai bakımlardan tetkik için bir seyahata çıkmıştı. Bu gezinin son kısmına ben de iştirak ettim. O zamana kadar profesörü tanımamış olduğum için kendisini merakla takip ediyordum. Bu arada en çok dikkatimi çeken cihet bam başka hayat şartları içinde yetişmiş olmasına rağmen bizim köyümüzü ve köylümüzü yadırgamıyor, onlarla kaynaşmaktan adeta zevk alıyordu. Hareketlerinde samimi idi. Köy çocuğu hastalık ve ölümlerine ait araştırmalarını muhtar kayıtlarından değil, bizzat evlerin kapısını birer birer çalarak ana ve babalardan tahkik ediyordu. Bütün seyahat boyunca ilmi bir tecessüs ve candan bir alaka ile çalışmasını takdir ve gıpta ile müşahade etmemek mümkün değildi. İşte bu ilk intiba bende profesörün yanında çalışmak arzusunu uyandırmış ve şansım buna imkân vermişti. Yanında çalıştığım müddetçe hocamın meziyetlerini her gün yeni bir misal ile görmek mümkün oluyordu. Rahmetlinin insanlık cephesi çok kuvvetli idi. Başkasının ve bilhassa mesai arkadaşlarının en ufak müşküllerine çare aramak için her zahmete katlanır elinden gelen yardımı asla esirgemezdi. Eckstein çok mütevazı bir hoca idi. Daima genç meslektaşlarının vakalar üzerinde kanatlarını sorar, onlardan birinin herhangi bir mevzuda derinleştiğine inanırsa, kendisi ile o konuda istişareyi katiyen ihmal etmezdi. (Doğramacı, 1950, s. 4)

Albert Eckstein, kendisini tanıyanlar tarafından çok sevilen, alçak gönüllü bir kişiliğe sahipti. Behçet Tahsin Kamay ise Albert Eckstein hakkında şunları söyledi.

Anadolu’nun en ücra köşelerine gitti ve ülkenin her bir karışında yürüdü. Köyleri ziyaret eder, köylülerle görüşürdü; kapılarını çalıp onlara misafir olurdu. Halkın doktoru

¹ Dudağın, yanağın, yüzün veya mandibulanın, çok nadir olarak da vulvanın tutulduğu yumuşak ve sert dokuların gangrenöz ülseratif bakteriyel enfeksiyonu ile sonuçlanan bir hastalıktır.

ve Türkseverdi; ziyaret ettiği her yerde, köylülerin yemeğini yer, ayranlarını içerdi ve onların sağlık durumlarını, toplumsal sorunlarını öğrenirdi... Hem (karşılaştığı) hastalıkları hem de tedavilerini öğrencilerine, üniversite çevrelerine, belediye ve devlet memurlarına yazılarıyla, dersleriyle ve konferanslarıyla anlatacak kadar cesurdu. (Parente, Prescott, 2000, s.1-2)

1938 yılında Ankara'da ilk Türk Pediatri Kongresi'ni düzenledi. Türkiye'de 'Nüfus Siyaseti ile Normal Türk Meme Çocukları' adıyla pediatri üzerine yazılmış ilk 2 kitabını yazdı. Sağlık Bakanlığı da 1941 yılında Eckstein ve diğerleri adıyla bir kitap yayınladı. Bu kitap Türk pediatriğine ve çocuk gelişimine yaptığı katkıları anlatıyordu. Kitap Anadolu'daki tüm tıp doktorlarına dağıtıldı. Uzun yıllarda tıp fakültelerinde ders kitabı olarak okutuldu. Eckstein, noma hastalığının tedavisinde bilimsel yöntemler getirmesiyle ünlendi. Ona göre bu hastalık bağışık sistemi bozulmuş ve kötü beslenmiş çocuklarda görülen ağız hastalığıdır. Doğu Anadolu ve köylüler arasında incelemeleri sonucunda 1947 yılında bu hastalıkla ilgili makaleleri yayınladı. Türkiye'de bu hastalığın tamamen bitmesini sağladı. (Reisman, 2011, s.177-179)

Ankara Numune Hastanesi 1945 yılı itibariyle Ankara Tıp Fakültesi bünyesine alınmıştır. Numune Hastanesinde çalışan diğer profesörler de olduğu gibi Eckstein'de Ankara Tıp Fakültesi'nde Çocuk doktoru olarak çalışmaya başlamıştır. Pediatri Kliniği şefliğine atandı. (C.A 30.18.1.2.,109.58.7) Eckstein Ankara'da 300 yataklı bir çocuk hastanesi kurmayı hayal ediyordu. Hastanenin 50 yatağı ortopedik vakalar, 50 yatak tüberküloz ve geri kalanı diğer hastalıklara ayrılmıştı. Bu proje II. Dünya Savaşı sırasında yaşanan sıkıntılardan dolayı iptal edildi. Bu olay Eckstein'i çok üzdü. Türkiye'den ayrılma kararı almasına neden oldu. (Reisman, 2011, s.180) 1949 yılında Hamburg Tıp Fakültesi Çocuk Kliniği Profesörlüğünden teklif aldı. Türkiye'ye de bu teklifi kabul edeceğini yılın sonu gibi ayrılacağını bildirdi. 25 Aralık 1949 Pazar günü Ankara Garı mahşeri bir kalabalığa şahit olur. Eckstein ve ailesini uğurlamak için yüzlerce kişi gar da toplanmıştır. Profesörler, bakanlar, bürokratlar, öğrencileri ve tedavi ettiği çocuklar onu uğurlamaya gelmişlerdir. Kalabalıklara veda eder ve Hamburg'a gider. Eckstein, Ankara'dan ayrıldıktan 6 ay sonra geçirdiği bir kalp krizi sonrasında 1950 yılında vefat etti. (Çelikbudak, 2016, s. 338) Albert Eckstein vefat ettikten sonra kendisi gibi çocuk doktoru olan karısı Erna Eckstein ve oğlu Herbert tekrar Ankara'ya döndüler. Erna Ankara Tıp Fakültesi çocuk kliniğinde çalıştı. Bir çocuk kliniğinin inşa edilmesi ve kuruluşunda danışmanlık yaptı. Oğlu Herbert de çocuk cerrahisi olmuş ve Ankara Tıp Fakültesin de göreve başlamıştı. Uzun yıllar Ankara Tıp Fakültesi Eckstein ailesi ve hizmetlerini unutmuyacaktır. (Şen, y. y, s.120.) Türkiye'den ayrılmalarına rağmen tekrar ülkemize geri gelmeleri Türk misafirperverliği ve içtenliğinin bir sonucudur.

Sonuç

Türkiye Cumhuriyeti Osmanlı Devleti'nden üzerine inşa edilmiş bir devlettir. Devletin ilk amacı Osmanlı Devleti'nden kalan eski kurumları yenileyerek modernleştirip geliştirmek olmuştur. Mustafa Kemal Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda azmi ve çalışkanlığı ile tüm dünyayı etkileyen Türk milletinin her alanda kalkındığını göstermek istemiştir. Bu hedefte ilk olarak toplumun sağlığı ön planda tutulmuştur. Çünkü sağlıklı bir toplum ekonomik ve kültürel alanda önemli atılımlar yaparak çağı yakalardı. Bu sebeple 1924 yılında Ankara'da Numune Hastanesi açılmıştır. Bu hastanenin temeli 1881 yılında kurulan Gureba Hastanesine dayanmaktadır. Bu hastane Milli Mücadele döneminde cephede yaralanan askerleri tedavi etmiş ve sağlık alanında önemli hizmetlerde bulunmuştur. Ancak yeni devletin başkentine yeterli gelmemiştir. Cumhuriyet kurulduktan sonra ülkenin en büyük sorunlarından biri de alanında uzman nitelikli elemanlar olmuştur. Çünkü uzun yıllar Anadolu savaşlarla mücadele etmiş bu da nitelikli olmak üzere birçok kişinin yaşamını yitirmesine neden olmuştur. Ankara

Numune Hastanesi için profesörlere ihtiyaç duyulmuştur. Türkiye Almanya'dan profesörler getirerek hem bu ihtiyacın giderilmesi hem de ülke de yeni doktorların yetişmesini sağlamıştır. Gelen Alman doktorlar; Eduard Melchior, Alfred Marchionini, August Laqueur, Max Meyer, Ernst Magnus- Alsleben ve Albert Eckstein'dir. Bu Alman profesörler sayesinde Ankara Numune Hastanesi ülkenin en büyük hastanesi olmuştur. Albert Eckstein, Düsseldorf Tıp Akademisinde Çocuk Kliniğinde profesör olarak görev yapmaktaydı. Alman asıllı olmaması nedeniyle görevine son verilmişti. 1935 yılında Türkiye'ye gelerek Ankara Numune Hastanesi Çocuk Bölümüne profesör olarak atandı. Albert Eckstein, Türkiye'de kaldığı dönemlerde çocuk sağlığı ile ilgili önemli çalışmalar yaptı. Anadolu'yu köy köy gezerek çocuk ölümlerini ve salgın hastalıkları inceledi. Türk halkına bu salgın hastalıklarla mücadele yöntemlerini anlattı. Bu gezilerinde gözlemlerini raporlaştırıp ilgililere sundu ve ayrıca gazetelerde yayınladı. Karşılaştığı vakaları öğrencilerine örnek olarak anlattı. Onun döneminde çocuk ölümleri, noma, verem, sıtma, trahom gibi hastalıklarda büyük oranda azalma oldu. Türk pediatriisinin temelini Albert Eckstein atmıştır. 1945 yılında Ankara Tıp Fakültesi'nin çocuk bölümünün kurulmasını sağlamıştır. Yetiştirdiği öğrenciler Türkiye'nin önemli çocuk doktorları arasına girmiştir. 1949 yılında Hamburg Tıp Fakültesine gitmiş. Birkaç ay sonra da vefat etmiştir. Türk pediatriisi ve Ankara Tıp Fakültesi Çocuk Hastalıkları Bölümü Albert Eckstein'in bu fedakar çalışmaları sayesinde önemli başarılar elde etmiştir.

Kaynakça

- Akar, N.(2008). *Bozkır çocuklarına bir umut Albert Eckstein*. İstanbul: Güner Yayınları.
- Akar, N.(1995). *Anadolu'da bir çocuk doktoru Ord. Prof. Dr. Albert Eckstein*. Ankara: Pelikan Yayınları.
- Altay, S.(2015). *Atatürk dönemi sağlık politikalarının halka yansımada öncü kurumlar: Numune Hastaneleri (1924-1938)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- Arda B., Kurtoğlu, A.(2021). *75. Yaşında Ankara Tıp*, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Braun O. F.(2005). Alfred Marchionini (1899-1965), *Fortschritte Der Praktischen Dermatologie Und Venerologie*,715-716.
- C.A.506.42778.193037.46.
- C.A 30.18.1.2.,1.5.5.
- C.A.30.18.1.2-95.60.12.
- C.A.30.18.1.2-106.77.18.
- C.A.30.18.1.2-91.63.5.
- C.A.30.18.1.2-109.58.7.
- C.A.30.18.1.2-101.35.2.
- C.A.501.32162.127627.3.
- C.A 30.18.1.2.,109.58.7
- Çam, H.(2012). *İki dünya savaşı arasında Türkiye'ye Alman Akademisyen göçü*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, İstanbul.
- Çelikbudak, H.(2016). *Yurtsuz kalanlar (Goethe Almanya'sından Atatürk Türkiye'sine sığınan Alman bilim insanlarının öyküsü)*. İstanbul: Alfa İnceleme-Araştırma.
- Doğramacı, İ.(1950). Albert Eckstein'in hayatı ve eserleri. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 5-7.
- Grothusen K.(1987). *Detlev Der Scurla Bericht*. Auflage Frankfurt: Dağyeli Verlag.
- Gürsel, A.(1998). *Cumhuriyet dönemi sağlık politikaları (1920-1960)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.

- İleri H., Seçer B., Ertaş H.(2016). Sağlık politikası kavramı ve Türkiye’de sağlık politikalarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, 12, 176-186.
- Karataş, M.(2021). Atatürk dönemi sağlık politikaları ve salgın hastalıklarla mücadele, (M. Dalkılıç Ed.) *Scientific Developments for Social and Education Sciences, Bölüm: 14*, İzmir: Duvar Kitapevi.
- Koç, V.(1973). *Hayat hikâyem Vehbi Koç*. İstanbul: Hürriyet Yayınları,
- Kökcü, A. T.(2014). Türkiye’de Cumhuriyet dönemi sağlık politikaları. *Türkiye Klinikleri J Med Ethics* 3,22, 98-105.
- Köşlü A, Ekmekçi, T. R. (2005). Ord. Prof. Dr. Alfred Marchionini’nin veda mektubu. *Türkderm*, 2, 39, 44-146.
- Melchior, E., Yener, N.(1943). Gastro-duodenal ülser delinmelerinin cerrahi neticeleri hakkında, *Tıp Fakültesi Mecmuası*, 1, 2918-2926.
- Nesipoğlu, Gamze.(2018).Olgusal bir yapı olarak sağlık politikaları: 1920-1960 yılları arası Cumhuriyet döneminin tarihsel izleği. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 21, 1, 165-177.
- Parente, S.L- Prescott E.C.(2000). *Barriers to riches*. Cambridge: MIT Press.
- Reisman, A. (2011). *Nazizmden kaçanlar ve Atatürk’ün vizyonu* (G. Ç. Güven Çev.) . İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Sarioğlu, M.(2001). *Ankara bir modernleşme öyküsü (1919-1945)*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı.
- Schwartz, P.(2003). *Kader birliği: 1933 sonrası Türkiye’ye göç eden Alman Bilim İnsanları*, İstanbul: Belge Yayınları.
- Şen, F.(y.y) *Ayyıldız altında sürgün ve Almanya’ya kök salanlar*. İstanbul: Türkiye- Avrupa Eğitim ve Bilimsel Araştırmalar Vakfı.
- The Pioneers Of Pediatric Medicine.(1994). Albert Eckstein (1891-1950), *Eur J. Pediatr*, 153.
- Taşdemirci, E.(1999). Türkiye’de üniversite kavramının gelişmesinde Alman Bilim Adamlarının katkısı. *Erdem*, 33, 11, 883-91
- Özpekcan, M.(1999). *Türkiye Cumhuriyeti’nde sağlık politikası (1923-1933)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, , İstanbul.
- Ulus Gazetesi, 8.11.1937.
- Ulus Gazetesi, 9.11.1937.
- Wıdmann, H.(2010). *Atatürk Üniversite Reformu*. (A. Kazancıgil ,S. Bozkurt, Çev.) İstanbul: Kabalıcı Yayınevi.
- Yaşar, S.(2015).Yüksek Ziraat Enstitüsü’nün kuruluşu ve Alman Bilim Adamlarının çalışmaları. *Türk İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi*, 19, 135-148.
- Bir Başkent’in Oluşumu: Avusturyalı, Alman Ve İsviçreli Mimarların Ankara’daki İzleri, <https://www.goethe.de/İns/Tr/Ank/Prj/Urs/Geb/Ges/Num/Trindex.Htm>, 27.02.2023.
- Curriculum Vitae, Prof. Dr. E. Magnus- Alsleben, <https://historischesarchiv.dgk.org/files/2015/04>, 27.02.2023.

Ek:A Albert Eckstein*Ek:B* Prof. Eckstein'in Bolu'nun Bürmük Köyü'nde çektiği, 1942 'de 10 Türk Liralık banknota basılan fotoğrafı.

EK: C 1939'da New York'taki Dünya Fuarı'nda, Türkiye Bölümünde Sergilenen Bir Fotoğraf.

Ek: D 8 Kasım 1937 Ulus Gazetesi Haberi

Pazarları
8
SON TERİN
1 9 3 7
18 Ocak 1937
İzmir
No: 5550
8 KURULU

Ulus basını ve
Çankırı Caddesi Ankara
TELEFON
Başmüdürlük: 5093
Yeni Basın Odası: 5094
İzmir: 5095
Türkiye: 5096

ULUS

ABİMİZ ANBİMİZDIR

SUDUN dağlarında tekniği seviyesi yüksek ve yarıları taktik ve stratejiyi İstisnasızlık ile kullanırlar. Her türlü hava saldırılarına karşı, her türlü hava saldırılarına karşı, her türlü hava saldırılarına karşı...

Hükümetin programı kamutayda

- Süt çocuğu ölümünün azlığından dolayı memleketi tebrik ederim.- Dr. Eckstein

— Lütfen bağıyazımızı okuyunuz —

Türk köyü Bizim sandığımız Halde midir?

Atatürk emri millî hükümetin temel vâzifesidir. Ziraat köy emektarı ve Türkiye nüfusunun yüzde 90' u bu meslekte çalışmaktadır.

Köyde her şey her hâlde için. Her köyün bir orta sınıfı vardır. Her köyün bir orta sınıfı vardır. Her köyün bir orta sınıfı vardır.

Mebus seçimi yapıldı

Parti namzedleri ittifakla seçildi

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Kurulunda İstanbul, Bingöl, Bursa ve Kütahya ve Zonguldak seçimleri için 111 1937 parti genel kurulunda Mebus seçimi için adaylar belirlendi. Seçim sonuçları beklenmektedir.

Efgan mebusan meclisi reisi dün Ankara'ya geldi

Bir müddet önce İstanbul'dan Ankara'ya gelen Afgan mebusan meclisi reisi B. Abdülkadir Han dün öğleden sonra Ankara'ya geldi. Abdülkadir Han'ın Ankara'ya gelişi büyük ilgiyle karşılandı.

Komünizm aleyhindeki pakt

Paktı imzalayan delegelerin sözleri

Roma, 7 (A.A.) — Stefanî ajansı bildiriyor: Dün Rusya'nın 25 hükümetiyle 1937 tarihli anti-komünist Japon-Amerikan anlaşmasına ilişkin dair protokolun imzalandığı saatta her üç devletin temsilcileri toplanarak konferans yaptılar.

GÜNDELİK

Saygı bayramı

20 Ocak 1937 tarihinde yapılan Saygı Bayramı, 20 Ocak 1937 tarihinde yapılan Saygı Bayramı, 20 Ocak 1937 tarihinde yapılan Saygı Bayramı...

Dün akşam Ankara'da da Soyet büyük açılışında kabul resmi yapıldı

Moskova, 7 (A.A.) — Birleşik Soyetler Birliği büyük, parlak, şenliklerle 20 Ocak 1937 tarihinde kutlanmıştır. Her türlü hava saldırılarına karşı, her türlü hava saldırılarına karşı, her türlü hava saldırılarına karşı...

Pitoresk

Köyde hayat... Köyde hayat... Köyde hayat...

Dünkü at yarışları çok güzel oldu

At yarışlarının meraklı takipçileri